

На 11 май същата година—най-големият народен празник, Св. Кирилъ и Методий—екзархътъ за пръвъ пътъ служилъ въ българската черкова на Фенеръ и тогазъ билъ прсчтенъ на всеуслишание актътъ за учредяване българската самостоятелна иерархия. Съ днешното голямо тържество се украсявалъ краятъ на дългата и упорита борба съ гърцитѣ. Никога до тогазъ цариградскитѣ българи не били прекарвали по-тържествени дни. Всички ликували, опиянени отъ ентузиазъмъ, поздравявали се и си пожелавали и за напредъ и други още по-щастливи дни и друго освобождение... Нѣкои отъ умилени плакали. Най-сетне билъ настанлъ краятъ на толкозъ колнежи и на унизително покрусване на българското име. Отдаващата възделена мечта станала дѣло. Идеалътъ билъ постигнатъ. И по дѣло Българско народътъ ликувалъ и крепнѣлъ и растѣлъ духомъ. Най-сетне светата българска правда надвила, чуждото омразно фанариотско иго било отхвърлено, свършила се съ блѣскъвъ успѣхъ неравната борба, подета отъ дейцитѣ на скромния български методъ на Фенеръ и водена съ ентузиазъмъ, небивала енергия, безкористие и себепристрастие.

Съ черковната борба българитѣ станали още по-известни на чужденцитѣ въ Цариградъ и дори въ Европа.

## V.

Фенеръ билъ станалъ и най-важниятъ български културно-просвѣтенъ центъръ въ Цариградъ и изобщо въ Турция. Тамъ били: българската черкова, метохътъ, главното българско училище и заседателнитѣ стаи на разнитѣ културно-просвѣтни благотворни дружества. Но Фенеръ билъ и най-видниятъ и фанатиченъ грѣцки центъръ: тамъ била и Грѣцката патриаршия.

Българскиятъ народъ, доскоро заспалъ и измъчванъ, почналъ да се пробужда. Той трѣбвало да се ободдри и просвѣти. Тогазъ нѣмало българско привителство, което да милѣе за него и да му помага. Напротивъ, още отдавна врагове се мъчели да го държатъ въ невежество, за да го владѣятъ и духовно, и политически и да го претолѣятъ въ себе. Всичко трѣбвало да извърши частната българска инициатива. И възкликватъ просвѣтенитѣ родолюбци българи отъ Цариградъ: „Отваряйте училища, учете се, учете и другитѣ! Обогаत्याйте българската книжнина, съставявайте и печатайте книги! Отваряйте и читалища и просвѣтни и благотворителни дружества!“ (Сп. Читалище, г. I. Цариградъ).

И скоро навредъ изъ Българско изникватъ училища, читалища и дружества и мъжки, и женски — и по-интелигентни и